

Det kongelige kulturdepartement
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Att: Bengt Hermansen

Oslo, 12. september 2014

TONOs høringssvar på Kulturdepartementets høring om endringer i åndsverkloven

TONO viser til Kulturdepartementets (KUD) brev datert 1. juli 2014 med høringsnotat om endringer i åndsverkloven, herunder forslag om gjennomføring av EUs hitteverkdirektiv, generell avtalelisens, endringer i tvisteløsningsbestemmelsene og oppheving av reglene om Det sakkyndige råd. Høringsfristen er satt til 12. september 2014. TONO har merknader til høringsnotatet og de foreslåtte endringer. Merknadene gis fortløpende i høringsnotatets rekkefølge.

Kort om TONO

TONO ble etablert i 1928, og har siden forvaltet fremføringsrettighetene på vegne av norske komponister, låtskrivere, tekstforfattere og musikkforlag, i dag vel 25 000 rettighetshavere. Opphavsmennenes rettigheter etter åndsverkloven overføres TONO gjennom individuelle forvaltningskontrakter. TONO er i dag organisert som et samvirkeforetak.

Gjennom TONOs gjensidighetsavtaler med søsterselskap verden over, representerer TONO også det internasjonale musikkrepertoaret.

TONO er godkjent etter åndsverkloven § 38a til å inngå avtale med avtalelisensvirkning etter § 36 første ledd på vegne av rettighetshaverne for bruk som nevnt i §§ 13b, 14, 16a, 30, 32 og 34.

Merknader til forslag om generell avtalelisens

TONO støtter departementets forslag om generell avtalelisens, og finner det naturlig at de krav som stilles i de eksisterende bestemmelser om avtalelisens også må gjelde for en generell avtalelisens.

Generelt vil vi uttrykke bekymring over at innholdsdistributører kan dekke seg bak en lovgivning som på sikt vil kunne betegnes som utdatert. Vi må kunne forvente at departementet adresserer denne utfordringen.

Bestemmelsens utforming

TONO antar at behovet for en generell avtalelisens er stort, som følge av ny teknologi og bruksområder, og at den således vil kunne bli hyppig brukt. Det er derfor, etter vårt syn, naturlig å plassere den i en egen bestemmelse.

Forbudsrett

TONO støtter KUDs forslag om at den enkelte opphavsmann kan gjøre innsigelser gjeldende mot avtalelisensen når han eller hun ikke omfattes av den organisasjon som inngår avtalen, se høringsnotatet s. 15. En forbudsrett ivaretar hensynet til opphavsmannen og de grunnleggende hensyn som åndsverkloven bygger på. Det er dertil viktig at ordningen fremstår som enkel og oversiktlig for de den er ment å omfatte.

Det ville vært nyttig med en avklaring av om det kun er utenforstående rettighetshavere som kan benytte seg av retten, eller om den også er ment å skulle omfatte rettighetshavere som er representert av den avtalesluttende organisasjon.

TONO antar at en forvaltningsavtale inngått mellom den enkelte opphavsmann og den avtalesluttende organisasjon vil kunne legge begrensninger for utøvelse av forbudsretten.

TONO imøteser dessuten gjerne en utdypning av hva som ligger i vilkåret «særlig grunn til å anta [at opphavsmannen vil motsette seg bruk]».

Godkjenningskravet

Ved en eventuell innføring av en generell avtalelisens, bør det, etter TONO's syn, foreligge nødvendig godkjenning fra departementet slik det følger av dagens krav i § 38a. Det fremgår ikke av høringsnotatet at departementet ønsker å oppheve godkjenningsordningen for de eksisterende avtalelisensene, og vi finner det naturlig at den praktiseres på samme måte når det gjelder generell avtalelisens. I tillegg til vilkåret om representativitet, anser TONO godkjenningskravet som en form for kvalitetssikring av den organisasjon som vil forvalte rettigheter gjennom avtalelisens. At organisasjonene i mange tilfeller vil forvalte store sett med rettigheter, taler også for et godkjenningskrav.

Siden området for bruk heller ikke er forhåndsdefinert, og forutberegneligheten til rettighetshaverne dermed svekkes, vil godkjenningskravet til og med kunne være viktigere på området for en generell avtalelisens. Vi viser i denne forbindelse til forarbeidene til den danske lovbestemmelsen § 50 nr. 2.

TONO vil ta til orde for at godkjenning og representativitet ikke skal være to kumulative vilkår, som i dag, men at representativitetskravet anses ivaretatt gjennom KUDs godkjenning. Det fremstår som upraktisk og lite logisk at en organisasjon kan være godkjent av KUD for å inngå avtale med

avtalelisensvirkning, og samtidig risikere å bli møtt med en innsigelse om manglende representativitet.

Merknader til endringer i regler for tvisteløsning

Forslag til subsidiær nemndslisens på området for opplæring og undervisning

TONO mener at en ordning med subsidiær nemndslisens på området for opplæring og undervisning er fornuftig. Enkelte forhold bør hensyntas i denne sammenheng:

Vilkår og avtaler bør som utgangspunkt etableres gjennom forhandlinger mellom partene, da dette er best egnet til å ivareta partenes interesser og et konstruktivt samarbeid. Det er derfor ønskelig at forhandlings- og meglingsmuligheter er uttømt før man velger subsidiær løsning. Det ville vært en fordel om dette poenget betones noe sterkere ved innføring av subsidiær tvisteløsningsmekanisme i loven.

Det er en risiko for at en nemndslisens vil kunne tvinge rettighetshavere inn i mindre gunstige avtaler og det er svært viktig at KUD vurderer dette opp mot hensynet til opphavsmannen. Ettersom nemndslisensen innebærer en viss karakter av tvang, må det vurderes hvorvidt rettighetshaversiden eller individuelle rettighetshavere i ettertid kan bringe avtalen til opphør, eventuelt tre ut av avtalen dersom avtalen viser seg å være for dårlig. Det bør legges til rette for at tvungne nemndslisenser kan revideres i ettertid dersom dette skulle vise seg. Det kan tenkes at slike problemstillinger kan ivaretas i medhold av alminnelige avtalerettslige prinsipper og avtalelovens bestemmelser, men terskelen for slik revisjon er høy og ikke enkel for rettighetshavere å benytte seg av.

En nemndslisens vil blant annet kunne innebære eksemplarframstilling av audiovisuelle verk – et rettighetsområde som er svært sårbart for ulovlig kopiering. Det er viktig at det tas hensyn til dette aspektet ved avgjørelser om lisens i slike saker.

TONO erkjenner at behovet for lisensavtaler på undervisningsområdet er viktig, men ikke til en hvilken som helst pris. Det må legges til rette for avtaler som ivaretar rettighetshaversiden på en god måte, da dette vil gi rettighetshaverne et incentiv til å skape nye åndsverk.

Tvisteløsning for videresending av verk i kringkastingssendinger

Departementet foreslår å endre reglene for tvisteløsning på området for videresending av rettighetsbeskyttede verk i kringkastingssendinger i kabel, og foreslår i høringsnotatet s. 29 og 30 to alternativer for hvordan tvisteløsning på området skal lovforankres i tiden fremover. Forslaget skyldes ESAs henvendelse til Regjeringen om kabelvistnemndas organisering og at denne medfører en uriktig gjennomføring av SatCab-direktivet art. 11 og 12.

TONO ser det som en god løsning at Kabelvistnemnda har kompetanse til å treffe rettslig bindende avgjørelser i tvister der megling er forsøkt.

Nemnda består av tre faglige og svært dyktige personer på området, noe som styrker tilliten til nemnda og avgjørelsens legitimitet. Avgjørelsene fungerer også som retningsgivere for fremtidig

praksis på området. TONO mener at alternativ 1 hvor nemnda foreslås opphevet og erstattet med en ren meglingsordning, ikke er godt nok begrunnet. TONO støtter derfor alternativ 2.

Hvorvidt "kabeltvistememnda" er det beste navnet på nemnda for fremtiden må være opp til departementet å vurdere.

TONO vil på generelt grunnlag påpeke at moderne forvaltning av opphavsrettigheter trenger bedre tvisteløsningsorganer enn det vi har i dag. Våre erfaringer gjennom mange tiår er at så godt som det eneste avtalevilkår parter strides om er vederlagets størrelse. Det gir liten mening å bringe slike spørsmål inn for de ordinære domstoler. For det første er det en kostbar prosess, og den er meget tidkrevende. I ytterste konsekvens kan en domstolsbehandling ta 4 år. For det andre vil en domstol behandle vederlagets størrelse som en erstatningssak og dermed gi dom bakover i tid. Partene står da tilbake med en dom som ikke løser fremtiden. Dette skaper økonomisk usikkerhet og ingen forutsigbarhet.

I andre land er det opprettet særlige tvisteløsningsnemnder som på en effektiv måte kan løse vederlagstvister. Opphavsrettslisensnemnden i Danmark er det nærmeste eksemplet på dette.

Fra norsk forvaltningspraksis kan nevnes GRAMO-nemnden som, slik vi har forstått det, løser partenes vederlagstvister på en effektiv måte.

Vi vil be departementet vurdere opprettelsen av et tvisteløsningsorgan som typisk kan løse tvister som nevnt over.

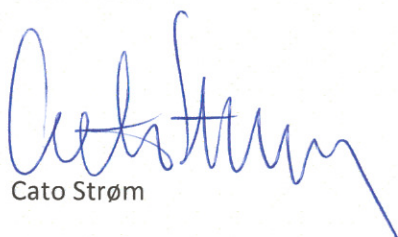
Merknader til implementering av hitteverkdirektivet.

TONO støtter KUDs forslag vedrørende implementering av Europaparlamentets og rådets direktiv 2012/28/EU av 25. oktober 2012, hitteverkdirektivet.

Merknader til forslag om opphevelse av det sakkyndige råd

TONO støtter forslaget om og begrunnelsen for opphevelse av det sakkyndige råd. Rådet har ikke vært aktive på svært mange år, og de saker hvor rådet skulle konsulteres forekommer sjelden.

Med hilsen

Cato Strøm

Adm. direktør